

Impacts of Technological and Social Media Surveillance on Early Childhood Teachers
and Caregivers***

Patrapan Tamdee*

Watcharee Boonwittaya**

Abstract

This qualitative case study research aims to explore the work context under technological and social media control and also the impacts on early childhood teachers and caregivers. The data was collected from 41 early childhood teachers and caregivers in Bangkok and Chiang Mai province by using purposive sampling technique. In-depth interview and non-participant observation methods were used. The study reveals that early childhood teachers and caregivers had to work under the control of instruction media technology, work monitoring equipments, communication technology via applications on smart phones and communication via online social media. This work context leads to indistinguishability between working hours and private time for teachers or caregivers, who felt threatened by suspicion. Moreover, this technological and social media control also has indirect impacts on the children under their care in terms of safety, children rights transgressions, and obstruction of learning experiences. Furthermore, conflicts and suspiciousness among the teachers or caregivers, the schools and the parents could ensue. Accordingly, rules governing technology and social media use need to be collectively enacted in the early childhood development system.

Keywords: technology, social media, surveillance, early childhood, teachers

*Corresponding author: Assistant Professor, Ph.D., Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10900. E-mail: fsocppl@ku.ac.th

**Lecturer, Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10900. E-mail: fsocwrb@ku.ac.th

***This article is a part of the research project "Child Care Practices in Surveillance Society and Impact on Teacher and Caregiver" funded by Faculty of Social Sciences, Kasetsart University. Received January 30, 2019; Revised May 15, 2019; Accepted November 12, 2019

วารสารสังคมศาสตร์
ปีที่ 50 ฉบับที่ 1 (2563):....
<http://www.library.polsci.chula.ac.th/journal2>

คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลกระทบของการสอดส่องผ่านเทคโนโลยีและสื่อสังคมที่มีต่อครูและผู้ดูแลเด็ก
ปฐมวัย***

ภัทรพรรณ ทำดี*

วัชรีย์ บุญวิทยา**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการศึกษาแบบรายกรณีในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
บริบทการทำงานภายใต้การถูกสอดส่องจากเทคโนโลยีและสื่อสังคม ตลอดจนผลกระทบต่อครู
และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย โดยเก็บข้อมูลจากครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานคร และ
จังหวัดเชียงใหม่ รวม 41 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์อย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ
เจาะลึกร่วมกับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าครู
และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยต้องทำงานโดยถูกควบคุมผ่านทางเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือ
เพื่อควบคุมการปฏิบัติงาน เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านทางแอปพลิเคชันในโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ
สมาร์ทโฟน และการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งทำให้ครูไม่สามารถแยกเวลางานออกจาก
เวลาส่วนตัว และต้องทำงานด้วยความรู้สึกกระแฉับกระฉวย อีกทั้งส่งผลกระทบต่อเด็กในแง่
ความปลอดภัย การละเมิดสิทธิ และถูกปิดกั้นประสบการณ์และโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดจนทำ
ให้เกิดความขัดแย้งและความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างครู โรงเรียน และผู้ปกครอง ดังนั้นจึง
ควรมีการสร้างกติกาในการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมเหล่านี้ร่วมกัน

คำสำคัญ: เทคโนโลยี, สื่อสังคม, การสอดส่อง, ปฐมวัย, ครู

*ผู้รับผิดชอบบทความ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 อีเมล fsocppl@ku.ac.th

**อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แขวง
ลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 อีเมล fsocwrb@ku.ac.th

***บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “งานการดูแลเด็กในสังคมแห่งการสอดส่องกับผลกระทบต่อ
ครูและผู้ดูแล” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปี
งบประมาณ 2560

ได้รับบทความ 30 มกราคม 2562; แก้ไขปรับปรุง 15 พฤษภาคม 2562; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 12 พฤศจิกายน
2562

บทนำ

เนื่องจากการศึกษาระดับปฐมวัยคือหัวใจในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ โดยครอบคลุมเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่ว่าจะเป็นเด็กทั่วไป เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ และเด็กต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย (Thailand. Ministry of Education. Office of the Education Council 2013, 1) โดยเฉพาะในยุคที่สังคมไทยมีแนวโน้มการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยจำนวนเด็กเกิดใหม่ในแต่ละปีเริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 โดยจะลดจำนวนลงไปอีกอย่างรวดเร็ว (United Nations Population Fund Country Office in Thailand 2011, 3) ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่าคนไทยมีลูกกันน้อยลงและมีแนวโน้มว่าจะยังมีลูกน้อยลงไปอีกในอนาคต เนื่องจากอัตราเจริญพันธุ์รวมหรือจำนวนบุตรเฉลี่ยต่อสตรีหนึ่งคนลดลงจนเหลือเพียง 1.5 คนซึ่งต่ำกว่าระดับทดแทนในปัจจุบัน (Pramote Prasartkul and Patama Vapattanawong 2011, 15) ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์การวิจัยชาติในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพคน โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเยาวชน (National Research Council of Thailand 2017, 13)

ครูและผู้ดูแลเด็กเล็กจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดประสบการณ์และการดูแลที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กอย่างรอบด้านซึ่งไม่ใช่เฉพาะการดูแลในด้านสุขภาพอนามัยโภชนาการ และการเจริญเติบโตเท่านั้น แต่ต้องกระทำทั้งบทบาทในด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดหาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็ก อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในด้านการดูแลความปลอดภัยของเด็กอีกด้วย (Kriengsak Sueluerm and et al. 2008, 41) ในขณะที่สังคมให้ความสำคัญกับคุณภาพการดูแลเด็กและความพึงพอใจของผู้ปกครองเป็นหลัก จึงส่งผลให้ครูและผู้ดูแลเหล่านี้จะต้องทำงานภายใต้ความคาดหวังของผู้รับบริการและการถูกควบคุมตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากหน่วยงานซึ่งรูปแบบการควบคุมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงเป็นวิถี “การสอดส่อง” จับตามองอย่างใกล้ชิด ด้วยเครื่องมือสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ซึ่งทำให้คนทำงานในองค์กรต่าง ๆ รู้สึกว่าตนเองถูกควบคุมอยู่ตลอดเวลาผ่านเครื่องมือการใช้อินเทอร์เน็ต

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งศึกษารูปแบบของการสอดส่องการปฏิบัติงานการดูแลเด็กเล็กและผลกระทบจากการทำงานภายใต้บรรยากาศของการถูกสอดส่องอย่างเข้มงวดทั้งจากองค์กรและสังคมภายนอกในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นเขตเมืองใหญ่ที่ชีวิตผู้คนส่วนใหญ่ผูกติดอยู่กับเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่ การศึกษาดังกล่าวจึงมุ่งตอบคำถามการวิจัยที่ว่าทั้งครูและผู้ดูแลเด็กเล็กเหล่านี้ต้องเผชิญกับบรรยากาศในการทำงานแบบใดภายใต้บริบทของ

การถูกตรวจตราอย่างเข้มงวดจากเทคโนโลยีและการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่กลายเป็นเครื่องมือควบคุมการให้บริการงานดูแลเด็กเล็กและบรรยากาศการทำงานดังกล่าวส่งผลกระทบต่อครูและผู้ดูแลเด็กในองค์กรอย่างไร โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงบทบาทของการควบคุมรูปแบบใหม่ในสังคมปัจจุบันที่แฝงมากับการสอดส่องโดยผ่านเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่ (technological surveillance) เช่น การใช้กล้องวงจรปิด สมาร์ทโฟน และเทคโนโลยีการสื่อสารในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ (social media surveillance) ทั้งนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่ากลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเหล่านี้ ต้องเผชิญกับเงื่อนไขที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในระยะยาวอย่างไรและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในแง่ของการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่

การใช้ชีวิตในสังคมแห่งการสอดส่อง

แนวคิดเรื่องการสอดส่อง (surveillance) ที่นำมาใช้ในการอธิบายรูปแบบการควบคุมในสังคมร่วมสมัยในปัจจุบัน มีฐานคิดมาจากวิถีคิดของ Michel Foucault ที่พูดถึงการควบคุมโดยผ่านเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมอย่าง panopticon หรือการควบคุมโดยผ่านการจับจ้อง (gazed) ซึ่งต่อมานักวิชาการในสาขาต่าง ๆ ได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในเรื่องการสอดส่อง (surveillance) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการควบคุมรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม นั่นคือการควบคุมโดยผ่านการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เพื่อตามสอดส่องและตรวจตราผู้ที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมโดยรัฐหรือหัวหน้าหน่วยงานในองค์กรซึ่งปัจจุบันได้แพร่กระจายไปในองค์กรรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวันที่ต้องพึ่งพาการใช้ข้อมูลและการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีมากขึ้นซึ่งมีรูปแบบแตกต่างไปจากการควบคุมด้วยเครื่องมือแบบเดิมโดยการใช้ระเบียบวินัยเป็นหลัก (Green 1999, 26) ซึ่งปรากฏในการควบคุมทั้งในระดับองค์กรและระดับสังคม ดังนี้

1) การสอดส่องจากองค์กร (workplace surveillance)

การสอดส่องหรือตรวจตราพนักงานในองค์กรสมัยใหม่ได้กระทำผ่านทางฐานข้อมูลส่วนตัวของพนักงาน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตหรืออีเมลในการตรวจสอบ เป็นต้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ได้สร้างผลกระทบต่อคนงานในองค์กรทั้งในแง่ของชีวิตการทำงานผ่านทางบรรยากาศของงานที่ถูกตรวจสอบอย่างเคร่งครัดมากขึ้น การสร้างวัฒนธรรมการทำงานในองค์กรรูปแบบใหม่ที่ต้องตั้งอยู่บนฐานของข้อมูลที่ตรวจสอบได้ ในทางกลับกันได้ลดความคิดสร้างสรรค์และแรงจูงใจของบุคลากรลงโดยไม่รู้ตัวซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อในแง่ของความเป็นส่วนตัว ประเด็นด้านจริยธรรมและสิทธิความเป็นมนุษย์ (Ball 2010, 87) ซึ่งนอกจากพนักงานจะถูกสอดส่องโดยผ่าน

ตัวข้อมูลแล้ว ยังถูกควบคุมผ่านเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เอื้อให้เกิดการสอดส่องอีกด้วย เช่น การติดตั้ง กล้องวงจรปิด (Closed Circuit TV systems: CCTVs) ในสถานที่ทำงาน และการติดตั้ง VDO surveillance โดยอ้างเหตุผลเรื่องความปลอดภัยและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นหลักหรือ การใช้กระจกสองด้านซึ่งผู้บังคับบัญชาจะมองเห็นการทำงานของพนักงานได้ตลอดเวลาซึ่งเป็น สถาปัตยกรรมของการสอดส่องในสังคมสมัยใหม่ที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อตอบสนองการใช้อำนาจ โดยเฉพาะ ถึงแม้ว่ากระบวนการสอดส่องดังกล่าวจะมีทั้งด้านดีและเป็นความเสี่ยงรูปแบบใหม่ก็ตาม (Jones 1999, 1-3) ซึ่งจริง ๆ แล้วแอบแฝงไปด้วยการถูกตรวจสอบอย่างใกล้ชิด (close observation) จากผู้มีอำนาจในสังคมนั่นเอง (Marx 2002, 9)

รูปแบบการสอดส่องดังกล่าวปรากฏให้เห็นเช่นกันในบริบทของงานการดูแลเด็กที่นำเอา เทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองให้สามารถติดตามการดูแลเด็กของคุณได้ อย่างสะดวกและเป็นเครื่องมือในการโฆษณาแข่งขันกันของภาคธุรกิจการศึกษา จนถูกทำให้เห็น ว่าการสอดส่องโดยผ่านเทคโนโลยีได้กลายเป็นเรื่องปกติของสังคมที่พึงกระทำได้ (normalization of surveillance) โดยไม่ได้คำนึงถึงเรื่องสิทธิของผู้ที่ถูกบันทึกภาพหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะประเด็นเรื่องบรรยากาศการทำงาน ความเป็นส่วนตัว หรือความปลอดภัยก็ตาม (Wood and Webster 2009, 262) ซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยผ่านทาง การปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันแทนที่จะ เป็นการใช้อำนาจตามสายการบังคับบัญชาในรูปแบบเดิมที่เคยใช้ในอดีต (Marwick 2012, 378)

2) การสอดส่องจากสังคม (social surveillance)

นอกจากการสอดส่องในระดับองค์กรแล้ว การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันซึ่งมีการ ใช้งานอย่างแพร่หลายได้กลายมาเป็นการสอดส่องในอีกรูปแบบหนึ่ง โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งหลายคนตั้งคำถามถึงความเป็นส่วนตัวและเป็นสาธารณะในการใช้งาน เนื่องจาก มีผู้คนมากมายที่รับรู้และจ้องมองมาโดยไม่สามารถคาดเดาภัยที่จะเกิดขึ้นตามมาได้เพราะไม่ สามารถเข้าถึงหรือค้นหาที่มาของภัยร้ายต่าง ๆ ได้ง่ายนัก เนื่องจากไม่อาจยืนยันตัวตนที่แท้จริง ของผู้ใช้งานได้ (Allen 2000, 1199-1200) การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์จึงนำไปสู่กระบวนการ ตรวจสอบตนเอง (self-monitoring) หรือสอดส่องตนเอง (auto surveillance) ไปในตัวและส่งผล อย่างยิ่งต่อกระบวนการนำเสนอตัวตนของบุคคล (Altheide 2004, 223) จะเห็นได้ว่า เฟซบุ๊กและ สื่อสังคมออนไลน์รูปแบบอื่น ๆ มีแนวโน้มที่จะเข้ามากำกับชีวิตทางสังคมของบุคคลได้มากขึ้น เนื่องจากการออกแบบการใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างเครือข่าย แต่ในขณะเดียวกันก็ เพิ่มประสิทธิภาพในการสอดส่องอีกด้วย เนื่องจากเนื้อหาทุกอย่างที่เผยแพร่ลงไปไม่เพียงแต่ บุคคลที่เราต้องการให้รับรู้เท่านั้นที่จะเข้าถึงได้ แต่รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย

ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดูแลระบบซึ่งสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นได้ทั้งหมด แต่ดูเหมือนกลายเป็นความรับผิดชอบของผู้ใช้เองที่จะต้องคอยระมัดระวังการเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวเหล่านี้ซึ่งมีโอกาสที่ข้อมูลส่วนตัวจะถูกเผยแพร่อย่างกว้างขวาง ทั้งโดยกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และแม้กระทั่งนายจ้าง อันส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมและความปลอดภัย เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สำหรับสร้างความเป็นตัวตนและก่อให้เกิดโอกาสในการสร้างเนื้อหาที่อาจถูกตีตราจากสังคมได้เช่นกัน จึงนำไปสู่การควบคุมอัตลักษณ์ของบุคคลที่เพิ่มขึ้นไม่ต่างไปจากการมีบัตรประจำตัวประชาชน ถึงแม้ว่าการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น การใช้สมาร์ทโฟนในการติดต่อสื่อสารทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องงานไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนและเมื่อไหร่ก็ได้จะสร้างความสะดวกสบายอย่างมากก็ตามแต่ในทางกลับกันสิ่งเหล่านี้ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานในการควบคุมการทำงานของพนักงานทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่ชีวิตที่ไร้อิสระและผลกระทบอื่น ๆ ที่ตามมา

ในงานการดูแลเด็กเล็กซึ่งต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบและความรับผิดชอบเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งในแง่ความปลอดภัยและการส่งเสริมพัฒนาการ ดังนั้นนอกจากความคาดหวังขององค์กรที่มีต่อพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่ขาดตกบกพร่องแล้ว ยังมีความคาดหวังของผู้ใช้บริการคือผู้ปกครองที่ฝากบุตรหลานให้อยู่ในความรับผิดชอบไว้อีกด้วย โดยผู้ปกครองเหล่านี้ล้วนมาพร้อมกับความคาดหวังและความต้องการให้หน่วยงานดูแลบุตรหลานของตนเองอย่างใกล้ชิดซึ่งปัจจุบันสามารถใช้การสื่อสารสมัยใหม่ในการติดต่อกับครูและผู้ดูแลเด็กได้สะดวกยิ่งขึ้น จึงยิ่งเป็นการสอดส่องการทำงานของครูไปในตัว เช่น การใช้แอปพลิเคชันไลน์ (LINE) และสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก เนื่องจากผู้ปกครองคาดหวังจะได้เห็นบุตรของตนเองได้อยู่สุขสบายในโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันเพื่อความสามารถในการแข่งขัน บางโรงเรียนถึงกับมีการติดกล้องวงจรปิด เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเห็นบุตรหลานของตนเองตลอดเวลาผ่านทางระบบเครือข่าย อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าความร่วมมือและกระบวนการสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองจะเป็นสิ่งจำเป็น แต่ก็ควรเกิดขึ้นในระดับความถี่และระยะเวลาที่เหมาะสมและคาดเดาได้อย่างสม่ำเสมอในแต่ละวัน (Drugli and Undheim 2012, 64) ไม่ใช่การติดต่อตามความต้องการของแต่ละฝ่ายอยู่ตลอดเวลา ปรัชญาการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่านอกจากการสอดส่องในโรงเรียนซึ่งมีเป้าหมายที่ครูและผู้ดูแลเด็กจะเกิดขึ้นในระดับองค์กร (workplace surveillance) และระดับสังคม (social surveillance) แล้ว การสอดส่องในยุคนี้ยังเกิดขึ้นทั้งในระดับแนวตั้ง (vertical surveillance) เช่น การเดินตรวจสอบโดยหัวหน้าครูหรือผู้บริหารของโรงเรียน นักเรียนแอบอัดเสียงครูผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมทั้งการสอดส่องในแนวราบ (horizontal surveillance) เช่น การสอดส่องโดยเพื่อนร่วมงานภายในโรงเรียนเดียวกันผ่านการ

ปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกัน และจากผู้ปกครองโดยผ่านทั้งการติดต่อสื่อสารแบบซึ่งหน้าและการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ดังที่กล่าวมา และการสอดส่องที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล (intrapersonal surveillance) หรือการตรวจสอบตนเองของครูและผู้ดูแลเด็กโดยผ่านการทำรายงานและการประเมินรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีผลให้ครูต้องคอยปฏิบัติหน้าที่และรายงานผลการปฏิบัติงานของตนเองให้เป็นไปตามเกณฑ์ ทำให้ต้องคอยสอดส่องและควบคุมตัวเองโดยไม่รู้ตัวอีกด้วย แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอดส่องในปัจจุบันไม่เพียงแต่ยังคงใช้รูปแบบการสอดส่องเพื่อการควบคุมครูในรูปแบบเดิมเท่านั้น แต่ที่เพิ่มเติมคือการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสอดส่องเพิ่มขึ้นซึ่งยังคงเป็นการสอดส่องที่ซ้อนทับกันอยู่ (Page 2017, 1003-1004) และครูต้องคอยเผชิญกับการควบคุมผ่านการสอดส่องเหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า ในขณะที่ความต้องการและความคาดหวังทั้งจากองค์กรและสังคมภายนอกที่มีต่อบทบาทและคุณภาพของงานการดูแลเด็กได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่คุณภาพชีวิตของครูและผู้ดูแลเด็กกลับมีความสัมพันธ์ในเชิงผกผัน เนื่องจากผลกระทบจากการถูกควบคุมรอบด้านซึ่งคุณภาพชีวิตที่ว่าประกอบไปด้วยคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตในด้านจิตใจอีกด้วย (Natchanan Charatcharungkiat and Alisa Wacharasindhu 2013, 242) วิธีการควบคุมเหล่านี้อาจส่งผลดีต่อองค์กรในแง่การสร้างมาตรฐานและความน่าเชื่อถือ แต่ในทางกลับกันอาจสร้างบรรยากาศการทำงานที่เต็มไปด้วยความกดดัน เข้มงวด โดยพนักงานรู้สึกกว่าตนเองถูกสอดส่องตรวจตราอยู่ตลอดเวลา จนสิ่งเหล่านี้ซึมซับกลายเป็นการควบคุมภายในตนเองและอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ความเป็นส่วนตัวและการรักษาภาพลักษณ์ เนื่องจากอาจมีการเผยแพร่ภาพและการกระทำออกไปสู่สังคมภายนอกโดยไม่รู้ตัว รวมทั้งความไม่ปลอดภัยอันเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งกับครูและเด็กเล็กในความดูแลและผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในด้านอื่น ๆ ทั้งในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ครอบครัว และการใช้ชีวิตส่วนตัวของครูและผู้ดูแลเด็กในด้านอื่น ๆ เป็นต้น

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการศึกษาแบบรายกรณี (case study) เพื่อให้เข้าถึงประสบการณ์ของครูและผู้ดูแลเด็กที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลเด็กเล็กอย่างลึกซึ้ง มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือครูหรือผู้ดูแลเด็กเล็กที่รับผิดชอบงานการดูแลเด็กเล็กในระดับก่อนประถมศึกษาโดยเลือกศึกษาครูและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในองค์กรทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นเมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของประเทศในภาคกลางและภาคเหนือ และมีสัดส่วนของแรงงานหญิงที่เข้าสู่ตลาดแรงงานในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับชาย (Thailand. Ministry of Information and Communication Technology. National Statistical Office 2014) จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นพื้นที่ซึ่งผู้ปกครองโดยเฉพาะแม่ต้องออกมาทำงานนอกบ้านจึงจำเป็นต้องมอบภาระในการดูแลเด็กให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เห็นบริบทการควบคุมผ่านกระบวนการสอดส่องที่ชัดเจนและสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างหลากหลายตามบริบทของการบริหารจัดการองค์กร การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงเลือกศึกษาทั้งครูและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในสังกัดโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศซึ่งมีผลต่อบริบทการปฏิบัติงานของครูในระดับปฐมวัยที่มีแนวโน้มจะถูกกำหนดจากกรอบมาตรฐานเดียวกันโดยทั้งโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนต่างจำเป็นต้องรักษามาตรฐานในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ อีกทั้งการขยายตัวของโรงเรียนนานาชาติจากต่างประเทศ ทำให้ผู้ปกครองมีทางเลือกมากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจการศึกษาในเมืองใหญ่อย่างกว้างขวาง (Kessiri Kamol and Chayapim Usaho 2014, 86-87) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เริ่มต้นจากเครือข่ายความสัมพันธ์ของครูและผู้ดูแลเด็กที่รับหน้าที่ดูแลเด็กในระดับปฐมวัยและให้แนะนำกลุ่มตัวอย่างที่เข้าข่ายต่อ ๆ กันไป โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (snowball technique) โดยมีครูและผู้ดูแลเด็กที่ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า จำนวนทั้งสิ้น 41 ราย โดยเป็นผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพฯ 20 ราย (จำแนกเป็นสถานศึกษาสังกัดภาครัฐ 4 ราย และภาคเอกชน 16 ราย) และปฏิบัติงานในสถานศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ อีก 21 ราย (จำแนกเป็นสถานศึกษาสังกัดภาครัฐ 11 ราย และภาคเอกชน 10 ราย) รวมทั้งสองพื้นที่เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดภาครัฐ 15 ราย และเอกชน 26 ราย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะการทำงานในปัจจุบัน ตลอดจนความรู้สึกและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำงานภายใต้การถูกสอดส่องและถูกติดตามทั้งในระดับองค์กรและระดับสังคมผ่านทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร

สมัยใหม่รูปแบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวและการทำงานของครูและผู้ดูแล ได้แก่ ประวัติชีวิต ประสบการณ์การทำงานในอดีตและปัจจุบัน เป็นต้น 2) ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ และรูปแบบการทำงานในปัจจุบัน เช่น ลักษณะหรือรูปแบบขององค์กร งานที่รับผิดชอบ การใช้เวลาสำหรับการทำงาน รูปแบบของกฎระเบียบและสวัสดิการต่าง ๆ ที่ได้รับจากที่ทำงาน การทำงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการขององค์กร ผู้ปกครอง และสังคมภายนอก เป็นต้น และ 3) ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำงานที่มีต่อการใช้ชีวิตในปัจจุบันซึ่งประกอบด้วย การแบ่งแยกระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ผลของการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ที่มีต่อการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงานในองค์กร และผู้ปกครอง เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและประเด็นด้านจริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เนื่องจากเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ชีวิตของบุคคลซึ่งมีความจำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องสอบถามพูดคุยถึงเรื่องราวและข้อมูลส่วนตัวที่อาจจะไปถึงในระดับที่เป็นส่วนตัว เช่น ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับ ครอบครัว การอยู่อาศัย การทำงาน องค์กร สถานภาพทางสังคม ความสัมพันธ์กับผู้ครอบครัว และเครือข่ายทางสังคมซึ่งข้อมูลดังกล่าวจำเป็นจะต้องใช้เป็นส่วนหนึ่งในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ทั้งนี้ชื่อและข้อมูลสำคัญที่จะสามารถสืบเนื่องไปจนถึงตัวผู้ให้ข้อมูลได้จะถูกเก็บเป็นความลับและเป็นการนำเสนอโดยเน้นที่ประเด็นในการศึกษามากกว่า การเปิดเผยหรือรายงานประวัติชีวิตของบุคคล อีกทั้งได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลทุกรายได้รับข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและรายละเอียดของการวิจัยครั้งนี้ก่อนการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย มีสิทธิถามคำถาม ตั้งข้อสังเกตหากไม่เข้าใจ และมีสิทธิที่จะยุติการให้ข้อมูลทันทีที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกอึดอัดหรือไม่สบายใจที่จะให้ข้อมูลต่อ

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เก็บข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในงานดูแลเด็กปฐมวัย จำนวน 41 คน เป็นผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน และจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 21 คน ครูและผู้ดูแลเด็กกลุ่มนี้จัดได้ว่าเป็น “ครูรุ่นใหม่” ซึ่งมีอายุไม่เกิน 30 ปี และมีประสบการณ์ทำงานในสายวิชาชีพครูไม่เกิน 10 ปี จำนวน 11 คน เป็น “ครูรุ่นกลาง” ที่มีอายุไม่เกิน 50 ปี และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 24 คน และเป็น “ครูอาวุโส” เนื่องจากมีอายุมากกว่า 50 ปี และมีประสบการณ์ทำงานในสายวิชาชีพครูมากกว่า 30 ปี จำนวน 6 คน โดย

เป็นผู้รับผิดชอบดูแลเด็กในระดับชั้นอนุบาล 29 คน และเด็กระดับก่อนวัยเรียน หรือเนิร์สเซอร์ จำนวน 12 คน

ลักษณะงานของครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในปัจจุบันเป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่องยาวนาน ไม่มีการกำหนดช่วงเวลาปฏิบัติงาน (office hours) ที่แน่นอน อีกทั้งเป็นงานที่ต้องปฏิบัติภายใต้ความคาดหวังและความรับผิดชอบอย่างสูง บางรายต้องทำงานในหลายตำแหน่งงานโดยมีผู้บังคับบัญชาหลายระดับทั้งภายในโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดจากส่วนกลาง นอกจากนี้ยังเป็นงานที่จำเป็นต้องรักษาภาพลักษณ์ที่ดีทั้งของตนเองและองค์กรอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ต้องยอมรับการปฏิบัติงานภายใต้สวัสดิการที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ โดยมีบรรยากาศการทำงานภายใต้การควบคุมผ่านการสอดส่องโดยเทคโนโลยีและสื่อสังคม ตลอดจนผลกระทบที่ได้รับ ดังนี้

1. การ “ควบคุม” ที่กระทำผ่าน “การสอดส่อง” ด้วยเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่เครื่องมือและสื่อการเรียนการสอนที่ครูระดับปฐมวัยในยุคนี้จำเป็นต้องใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กซึ่งในอีกมิติหนึ่งก็คือการควบคุมให้ครูปฏิบัติงานตามกรอบของการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนดและในอีกด้านหนึ่งคือองค์กรได้อาศัยเทคโนโลยีในการควบคุมการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าตามที่องค์กรต้องการด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ถึงแม้ครูจะตระหนักถึงบทบาทในการควบคุมของเทคโนโลยีเป็นอย่างดี แต่ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการถูกควบคุมโดยเทคโนโลยีเหล่านี้ได้

1) เทคโนโลยีสื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในปัจจุบันที่ได้รับการออกแบบมาให้พึ่งพาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับ เช่น สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบภาพเคลื่อนไหวและเสียงที่กระตุ้นความสนใจของเด็กซึ่งปัจจุบันสามารถค้นหาได้จากระบบเครือข่าย เช่น ยูทูป (YouTube) ไม่ว่าจะเป็นเด็กในเมืองหรือเด็กเล็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลก็ตาม ดังเช่นกรณีของครูที่ทำงานในสังกัดโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งนอกจากจะใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมแล้ว ปัจจุบันยังยอมรับว่า จำเป็นต้องอาศัยสื่อสมัยใหม่เหล่านี้เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กด้วย แต่ด้วยสภาพของพื้นที่ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงระบบเครือข่ายได้เหมือนโรงเรียนในเมือง ทำให้เป็นภาระหน้าที่ของครูที่ต้องพยายามค้นหาสื่อเหล่านี้จากในเมืองเพื่อนำขึ้นไปให้เด็กในพื้นที่ห่างไกลได้เรียนรู้เช่นเดียวกับเด็กในเมือง นอกจากนี้เทคโนโลยีเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูต้องปรับรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพยายามค้นหาสื่อมาใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กเล็กแล้ว ยังเป็นภาระหน้าที่ของครูปฐมวัยในยุคนี้เช่นกันที่ต้องพยายามฝึกฝนให้เด็ก

ปฐมวัยมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไปด้วย ปัจจุบันทุกโรงเรียนจึงมีคาบเรียนคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยคาดหวังว่าครูจะต้องส่งเสริมทักษะในด้านนี้ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการใช้คอมพิวเตอร์ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่เด็กทุกคนต้องทำได้ เทคโนโลยีจึงมีบทบาทในการควบคุมการปฏิบัติงานครูผ่านทาง การส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้โดยอาศัยสื่อการเรียนรู้อัจฉริยะใหม่และการส่งเสริมทักษะด้านคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กซึ่งครูไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

2) เทคโนโลยีควบคุมการปฏิบัติงาน

เทคโนโลยีได้ถูกนำมาใช้สำหรับการควบคุมการทำงานของครูโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องสแกนลายนิ้วมือที่ใช้สำหรับการควบคุมเวลาปฏิบัติงานของครูซึ่งในอดีตอาจเคยใช้เพียงวิธีการลงลายมือชื่อเข้า-ออกในการปฏิบัติงานหรือการตอกบัตรเพื่อระบุเวลาเข้า-ออกงาน แต่ปัจจุบันมีโรงเรียนหลายแห่งใช้เทคโนโลยีในรูปแบบเดียวกับที่สำนักงานสมัยใหม่ใช้ในการตรวจสอบเวลาทำงานของพนักงานเพื่อสามารถระบุตัวตนที่แท้จริงของผู้มาปฏิบัติงานและไม่สามารถให้ผู้อื่นระบุเวลาปฏิบัติงานแทนได้โดยผ่านการสแกนลายนิ้วมือซึ่งปรากฏการใช้เทคโนโลยีลักษณะนี้ทั้งโรงเรียนในกรุงเทพฯ และจังหวัดเชียงใหม่หลายแห่ง

เทคโนโลยีอีกรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายคือการติดตั้งกล้องวงจรปิดซึ่งหลายโรงเรียนนิยมนำมาใช้ด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัยของเด็ก โดยเฉพาะการตรวจตราอุบัติเหตุภายในโรงเรียนที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก แต่ในขณะเดียวกันก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ากล้องวงจรปิดเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการควบคุมการปฏิบัติงานของครูด้วยเพราะในโรงเรียนหลายแห่งไม่เพียงมีกล้องวงจรปิดติดตั้งภายในบริเวณโรงเรียนซึ่งเป็นจุดเสี่ยงต่าง ๆ เช่น บริเวณทางเดินหรือพื้นที่ใช้สอยซึ่งอาจเกิดอุบัติเหตุกับเด็กเท่านั้น แต่มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้ในห้องเรียนด้วย ซึ่งแน่นอนว่าในอีกแง่มุมหนึ่งกล้องวงจรปิดสามารถเป็นตัวช่วยสำหรับผู้บริหารในการสอดส่องการทำงานของครูภายในห้องเรียนได้ตลอดเวลา นอกเหนือจากการเดินตรวจตราของผู้บริหารที่ดำเนินการอยู่เป็นประจำและคอยจับตามองว่าครูได้ใช้เวลาในห้องเรียนกับการดูแลเด็กอย่างเต็มที่หรือไม่ อีกทั้งในโรงเรียนบางแห่งยังใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอีกด้วย ซึ่งปรากฏทั้งโรงเรียนในกรุงเทพฯ และจังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนั้นกล้องวงจรปิดยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ปกครองเพราะเป็นเครื่องยืนยันว่าผู้ปกครองทุกคนสามารถขอตรวจสอบการดูแลเด็กของครูได้ซึ่งสะท้อนถึง “การให้บริการที่ดี” โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนซึ่งต้องการดึงดูดให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน ทั้งนี้หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ใดขึ้นกับบุตรหลาน เช่น เกิดแผล อุบัติเหตุ

หรือแม้แต่เด็กให้ข้อมูลกับผู้ปกครองว่าถูกเพื่อนรังแกหรือถูกครูลงโทษในห้องเรียน ผู้ปกครองสามารถขอข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวผ่านทางกล่องจดหมายของโรงเรียนได้ เทคโนโลยีดังกล่าวสามารถทำให้ทั้งผู้บริหารและผู้ปกครองสามารถติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้ผ่านอุปกรณ์หลากหลายรูปแบบ ทั้งโทรทัศน์วงจรปิดในโรงเรียน ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ

อีกทั้งด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันทำให้ไม่ใช่เพียงเครื่องมือบันทึกบรรยากาศการปฏิบัติงานภายในห้องเรียนของครูผ่านทางกล่องจดหมายได้เท่านั้น แต่ยังปรากฏเครื่องบันทึกเสียงที่มาพร้อมกับเครื่องมือสื่อสารประเภทอื่น ๆ ที่สามารถบันทึกเสียงการสนทนาในห้องเรียนได้อีกด้วยซึ่งมีผู้ปกครองบางส่วนให้บุตรหลานพกพาติดตัวมาโรงเรียนในรูปแบบของนาฬิกาข้อมือซึ่งสามารถใช้เป็นโทรศัพท์และบันทึกเสียงได้ โดยที่ทางโรงเรียนหรือครูในห้องไม่สามารถตรวจสอบได้ ทำให้เกิดกรณีที่ผู้ปกครองกำชับให้บุตรหลานของตนกดบันทึกเสียงการสนทนาในห้องเรียนเพื่อนำกลับไปให้ผู้ปกครองเปิดฟังได้ เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ปกครองบางส่วนยังมีความต้องการในการรับรู้และตรวจสอบว่า บุตรหลานของตนเองได้รับการดูแลจากครูในลักษณะไหนอย่างไรบ้าง ในขณะที่เดียวกันย่อมส่งผลกระทบต่อความรู้สึก และบรรยากาศในการทำงานของครูเป็นอย่างยิ่ง

3) เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านสมาร์ทโฟน

ความปรารถนาอย่างยิ่งของผู้ปกครองในยุคนี้คือต้องการเห็นบุตรหลานอยู่ในสายตาตลอดเวลาหรือต้องการรับรู้ว่าเมื่อบุตรหลานอยู่ที่โรงเรียนมีการใช้ชีวิต มีพฤติกรรม หรือทำกิจกรรมลักษณะใดบ้าง ครูในยุคนี้จึงต้องยอมรับให้ได้กับการปฏิบัติงานภายใต้สายตาของผู้ปกครองซึ่งสามารถติดตามความเคลื่อนไหวของบุตรหลานได้หลายช่องทางตามแต่นโยบายของผู้บริหารโรงเรียนจะกำหนดไว้ มีตั้งแต่การอนุญาตให้ผู้ปกครองสามารถติดตามบุตรหลานของตนเองโดยตรงผ่านการมาเฝ้าดูภายในบริเวณโรงเรียนได้อย่างใกล้ชิด การสนับสนุนให้ครูคอยติดตามความเคลื่อนไหวของเด็กในห้องที่รับผิดชอบและการเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างต่อเนื่องเพราะถือเป็นการตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองซึ่งอาจทำให้ผู้ปกครองมีความคาดหวังมากขึ้นในการที่จะได้เห็นภาพของบุตรหลานที่ครูส่งให้ดูอย่างสม่ำเสมอ จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ของครูที่ต้องบันทึกภาพเด็กส่งให้ผู้ปกครองผ่านทางสมาร์ทโฟนเป็นระยะ อาจเกิดกรณีที่ผู้ปกครองบางคนตั้งคำถามกับครูหากพบว่าภาพของบุตรหลานตนเองปรากฏให้เห็นน้อยกว่าบุตรหลานของผู้ปกครองคนอื่น จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้ครูค่อนข้างลำบากใจที่จะต้องประนีประนอมความต้องการของผู้ปกครองในส่วนนี้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากหน้าที่หลักของครู

คือการดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กอย่างเต็มที่มากกว่าที่จะใช้เวลาไปกับการบันทึกภาพของเด็กเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล หากครูห่วงกังวลกับการบันทึกภาพเด็กจนทำให้รบกวนกิจกรรมการเรียนการสอนและอาจเป็นอันตรายกับเด็กเองหากเกิดอุบัติเหตุขึ้นโดยไม่ทันได้ระวัง

หน้าที่ของครูอนุบาลตามความคาดหวังของผู้ปกครองอีกประการหนึ่งคือการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองในด้านข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะการตอบคำถามในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการความชัดเจนซึ่งสะท้อนถึงความรู้สึกรังเกียจของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานของตน ทำให้ครูจำเป็นต้องเปิดกว้างและให้โอกาสผู้ปกครองที่จะติดต่อและเข้าถึงได้อย่างสะดวก ในขณะที่เวลาสะดวกของผู้ปกครองแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีโอกาสดังกล่าวที่ครูจะต้องรับหน้าที่ในการตอบคำถาม ให้ข้อมูล ตลอดจนรับข้อมูลจากผู้ปกครองแต่ละราย เพื่อนำไปปฏิบัติต่อบุตรหลานในหลากหลายรูปแบบจนบางครั้งส่งผลต่อการทำหน้าที่ในด้านอื่น ๆ ของครู และเป็นภาระที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้อย่างทั่วถึงครบถ้วนทุกคน โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ซึ่งผู้ปกครองสามารถฝากข้อความถึงครูได้ตลอดเวลา ในขณะที่ผู้ปกครองบางรายอาจจะเข้าใจ หากครูยังไม่สามารถติดต่อกลับได้ เนื่องจากต้องมีหน้าที่ดูแลเด็กในระหว่างวัน แต่ยังมีผู้ปกครองบางส่วนที่คาดหวังให้ครูตอบกลับข้อความทันทีหรือเลือกติดต่อและให้ครูตอบกลับในช่วงเวลาอื่น ๆ นอกเหนือจากช่วงเวลาของครู ทำให้ครูต้องคอยตอบคำถามต่าง ๆ ของผู้ปกครองตลอดเวลาทั้งในและนอกเวลาปฏิบัติงาน

นอกจากนั้นเนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันซึ่งสามารถค้นคว้าข้อมูลในสิ่งที่ต้องการเพื่อหาความรู้หรือความชัดเจนในประเด็นต่าง ๆ ได้ไม่ยากบนโลกออนไลน์ จึงทำให้ผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่สามารถเข้าถึงเครื่องมือการสื่อสารเหล่านี้ได้ไม่ยากสามารถค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็กทั้งจากผู้เชี่ยวชาญและความเห็นจากผู้มีประสบการณ์ในเรื่องเหล่านี้ได้ซึ่งความหลากหลายของข้อมูลเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ปกครองหลายรายยึดถือและเชื่อมั่นในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตรวจสอบการทำงานของคุณ หากเห็นว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับมาก็อาจนำไปสู่การตั้งคำถามกับวิธีการดูแลเด็กของคุณด้วยเช่นกัน ในขณะเดียวกันก็นำไปสู่บรรยากาศของความรู้สึกไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

4) การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจุบันการปฏิบัติหน้าที่ของคุณไม่เพียงอยู่ในสายตาของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่มีโอกาสไปปรากฏบนพื้นที่สาธารณะหรือโลกออนไลน์ผ่านการบันทึกและถ่ายทอดโดยผู้ที่เข้ามาสอดส่องในพื้นที่ได้ตลอดเวลาเช่นกันซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของ

ครูเท่านั้น แต่หมายรวมถึงภาพลักษณ์ของโรงเรียนอีกด้วย ปรัชญาการณดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการควบคุมครูและโรงเรียนผ่านทาง การสอดส่องโดย “สื่อสังคม” โดยเฉพาะ “สื่อสังคมออนไลน์” ที่มีขอบเขตในการเผยแพร่ข้อมูลอย่างไม่มีขีดจำกัดและควบคุมได้ยาก

ทั้งนี้สื่อสังคมออนไลน์ที่ค่อนข้างมีบทบาทอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ดังกล่าวคือสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊กที่มีผู้ใช้งานจำนวนมากและมีขอบเขตในการเผยแพร่ข้อมูลที่กว้างขวางถึงแม้เฟซบุ๊กจะเป็นเสมือนพื้นที่ส่วนตัวของผู้ใช้ที่จะสามารถแสดงออกถึงตัวตน ความคิด ความรู้สึกของผู้ใช้ให้กับกลุ่มเพื่อน แต่ในขณะที่เดียวกันรูปแบบการใช้งานของเฟซบุ๊กเองกลับไม่สามารถกำหนดหรือควบคุมขอบเขตความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่ ดังเช่นกรณีของครูหลายรายซึ่งจำเป็นต้องยอมรับให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน เนื่องจากถูกร้องขอและรู้สึกเกรงใจ ทั้ง ๆ ที่พอคาดเดาได้ว่าต่อไปอาจจะไม่สามารถเปิดเผยความเป็นตัวตนของตนเองออกมาบนพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างเต็มที่เพราะภาพลักษณ์ของความเป็นครูและความคาดหวังต่อบทบาทของครูในความคิดของผู้ปกครองเป็นสิ่งที่ปฏิเสธได้ยากทำให้ครูต้องระมัดระวังในการสื่อสารมากขึ้นและขาดเสรีภาพในพื้นที่ส่วนตัวของตนเองไปในที่สุด ถึงแม้จะเป็นสื่อกลางการสื่อสารอื่น ๆ ที่คิดว่ามีความเป็นส่วนตัวมากกว่าเฟซบุ๊ก อย่างเช่นแอปพลิเคชันไลน์ก็ตาม แต่ปัจจุบันแอปพลิเคชันดังกล่าวได้มีการออกแบบให้มีพื้นที่สาธารณะเพิ่มขึ้น อีกทั้งผู้ปกครองสามารถเข้าถึงแอปพลิเคชันไลน์ของครูได้ง่ายกว่าเฟซบุ๊กทำให้ครูต้องคอยระมัดระวังการสื่อสารผ่านการใช้แอปพลิเคชันไลน์ด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้นพื้นที่ของสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ยังกลายเป็นพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลาน ครู และโรงเรียนซึ่งสื่อออนไลน์ในปัจจุบันเอื้อให้สามารถสร้างกลุ่มเพื่อพูดคุยกันได้ อย่างไรก็ตามการสื่อสารในลักษณะดังกล่าวมีความเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะเกิดการแพร่กระจายข่าวสารที่สร้างความสับสนและความขัดแย้งหากมีข้อมูลที่ไม่ชัดเจน อีกทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าเหตุผลซึ่งส่วนใหญ่เป้าหมายของการวิพากษ์วิจารณ์กันคือการบริหารจัดการภายในโรงเรียนและการปฏิบัติหน้าที่ของครู และมีทั้งข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและสิ่งที่เป็นเรื่องเข้าใจผิดระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน โรงเรียนจึงค่อนข้างระมัดระวังข้อมูลที่จะปรากฏบนพื้นที่สื่อเหล่านี้มากเป็นพิเศษโดยการควบคุมผ่านการสอดส่องการแสดงออกของครู ครูจึงต้องคอยระมัดระวังตัวในเรื่องนี้อย่างมากด้วยเช่นกัน

2. ผลกระทบจากการทำงานภายใต้บรรยากาศของการถูกสอดส่อง

บรรยากาศการทำงานภายใต้การสอดส่องดังที่กล่าวมาไม่เพียงส่งผลกระทบต่อครูในฐานะผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อทางอ้อมต่อเด็กปฐมวัย และส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การหลอมรวมกันระหว่าง “เวลางาน” กับ “เวลาส่วนตัว”

บริบทการทำงานของครูและผู้ดูแลเด็กซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ทำให้เวลาและพื้นที่ไม่ผูกติดกันอีกต่อไป เนื่องจากการติดต่อสื่อสารไม่ว่าจะระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชาหรือครูกับผู้ปกครอง ตลอดจนครูด้วยตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก ยังคงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาผ่านสื่อกลางการสื่อสารสมัยใหม่ ทั้งในรูปแบบการพูดคุยสื่อสารโดยตรงผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ และการติดต่อผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทั้งนี้นอกจากปรากฏการณ์ดังกล่าวจะเป็นไปเพราะการติดต่อสื่อสารสมัยใหม่แล้ว ยังเกิดขึ้นจากขอบเขตของงานการดูแลเด็กในปัจจุบันที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน เช่น การปรึกษาเกี่ยวกับการบ้านเด็ก การแต่งกายของเด็ก ตลอดจนการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเด็กเฉพาะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความเจ็บป่วย ความต้องการดูแลเป็นพิเศษในบางเรื่องซึ่งผู้ปกครองบางรายอาจไม่แน่ใจในข้อมูลหรือต้องการให้ข้อมูลครูที่ดูแลบุตรหลาน แต่ไม่สามารถหรือไม่สะดวกสื่อสารโดยตรงกับครูที่โรงเรียน ความต้องการเหล่านี้ทำให้ครูต้องมีภาระในการให้ข้อมูลและรับทราบข้อมูลเหล่านั้น โดยเน้นความสะดวกของฝ่ายผู้ปกครองเป็นหลัก เนื่องจากความพึงพอใจและความไว้วางใจของผู้ปกครองกลายเป็นเป้าหมายหลักของการให้บริการ โดยเฉพาะสำหรับโรงเรียนเอกชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ครูจำเป็นต้องแลกเวลาส่วนตัวของตนเองกับความสะดวกของผู้ปกครอง โดยตกอยู่ในภาวะที่ต้องติดต่อได้ “ทุกที่ ทุกเวลา” และเพื่อให้ผู้ปกครองได้มั่นใจว่า บุตรหลานของตนจะได้รับการดูแลอย่างดีซึ่งครูส่วนใหญ่คิดว่าเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ที่จะต้องตอบสนองความต้องการในส่วนนี้ให้ได้เต็มที่และพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้าใจ แต่ก็ยอมรับว่า ทำให้เบียดบังเวลาส่วนตัว ทั้งเวลาสำหรับการพักผ่อนและเวลาสำหรับครอบครัว เนื่องจากมีผู้ปกครองบางส่วนที่ยังให้ความสำคัญกับความต้องการและความสะดวกในการสื่อสารของตนเองมากกว่าจะคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของครู นอกจากนั้นครูอาจจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์การตัดสินใจหรือให้ข้อมูลต่าง ๆ กับกลุ่มผู้ปกครอง โดยเฉพาะการตั้งกลุ่มผู้ปกครองในแอปพลิเคชันไลน์ซึ่งผู้ปกครองบางกลุ่มขอให้ครูเข้าร่วมด้วย ทำให้มีกรณีที่ครูต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลหรือการตัดสินใจในประเด็นการสนทนาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่ได้มีโอกาสแยกเรื่องงานออกจากชีวิตส่วนตัว ถึงแม้จะอยู่นอกเวลาและสถานที่ปฏิบัติงานแล้วก็ตาม จึงทำให้ครูบางส่วนรู้สึกเหน็ดเหนื่อยและรู้สึกท้อ เมื่อต้องรับภาระในส่วนนี้มากขึ้น

2) การทำงานภายใต้บรรยากาศของความ “ระแວดระวัง”

เนื่องจากการทำงานภายใต้บรรยากาศของการถูกควบคุมและถูกจับตามองอย่างเคร่งครัด ทำให้ครูต้องปฏิบัติหน้าที่และมีชีวิตการทำงานที่อยู่บนความรู้สึกต้องระแวงระวังจนถึงขั้นหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลาเพราะไม่อาจรู้ได้ว่าจะถูกสอดส่องหรือประเมินการปฏิบัติงานในรูปแบบไหนและช่วงเวลาใดบ้างเพราะมีเครื่องมือที่จะจับตาดูการทำงานของครูและผู้ที่ทำตามสอดส่องครูได้อยู่ตลอดเวลา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือครูที่ต้องทำงานในบริเวณหรือพื้นที่ซึ่งมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดซึ่งทำให้ครูหลายรายรู้สึกว่าต้อง “ควบคุมตัวเอง” ไปในตัวเพราะมีทั้งสายตาของผู้บริหารและสายตาของผู้ปกครองจ้องมองผ่านกล้องอยู่ ถึงจะไม่ได้เกิดขึ้นในขณะนั้นก็ตาม แต่สิ่งที่บันทึกไว้สามารถนำมาเผยแพร่ในภายหลังได้และบางกรณีสามารถถ่ายทอดให้ดูได้ในทันที ครูจึงจำเป็นต้องระมัดระวังตัวเป็นพิเศษจนบางคนรู้สึกว่า “ความเคยชิน” ที่จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นไปตามกฎระเบียบหรือสิ่งที่ทุกสายตาคาดหวัง เพื่อไม่ให้ถูกกล่าวโทษได้ ทำให้รู้สึกกดดัน ชาติอิสระ และไม่เป็นตัวของตัวเอง โดยเฉพาะในช่วงแรก ถึงแม้จะค่อย ๆ เกิดความเคยชินในภายหลังก็ตาม แต่ก็ไม่ได้คิดว่าตนเองได้ทำงานอยู่ภายใต้ภาวะที่ “เป็นปกติ”

ทั้งนี้ครูหลายรายยอมรับว่า รู้สึกมีความกังวลใจ ถึงแม้จะค่อนข้างมั่นใจว่า ตนเองไม่ได้กระทำความผิด แต่ภาพที่บันทึกจากกล้องวงจรปิดอาจทำให้คนที่ได้ดูรับรู้ผิดพลาดหรือเลือกดูเฉพาะบางส่วนของเหตุการณ์โดยไม่ได้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ขณะนั้นและไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ตนปฏิบัติจะเป็นที่พึงพอใจของผู้พบเห็นหรือไม่ การปฏิบัติตัวจึงไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติที่ควรเป็น และเมื่อการปฏิบัติตัวของครูไม่เป็นไปตามธรรมชาติหรือเป็นไปด้วยความวิตกกังวลจึงมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งที่ครูกำลังพยายามถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก ครูจำเป็นต้องเลือกถ่ายทอดในสิ่งที่คิดว่าควรจะเป็นโดยยึดหลักความถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการตรวจสอบมากกว่าที่จะเน้นอารมณ์ความรู้สึกหรือประสบการณ์ซึ่งถูกทำให้กลายเป็นเรื่องรองโดยไม่รู้ตัว ทั้ง ๆ ที่ครูไม่ได้มีความตั้งใจที่จะให้เกิดขึ้น แต่เนื่องจากต้องระแวงระวังตัวให้รอดพ้นจากการถูกตรวจสอบและเกรงจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น ด้วยบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันทำให้ครูจำเป็นต้องระมัดระวังตนเองอย่างยิ่งที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดการตั้งคำถามจากสังคม อีกทั้งพื้นที่บริเวณโรงเรียนซึ่งค่อนข้างเป็นสาธารณะทำให้มีโอกาสที่บุคคลภายนอก รวมทั้งผู้ปกครองเด็กจะสามารถเข้ามารับรู้ข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนแล้วนำไปเผยแพร่ต่อ โดยไม่ได้มีการกลั่นกรองและตรวจสอบจากโรงเรียนก่อนก็เป็นได้นอกจากนั้นครูหลายรายที่ใช้งานเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ยังต้องคอยระมัดระวังการเชื่อมโยงกับบุคคลอื่นโดยเฉพาะผู้ปกครอง เนื่องจากทำให้ครูซึ่งเคยใช้เครือข่ายดังกล่าวเป็นเหมือนพื้นที่ส่วนตัว ไม่สามารถรักษาความเป็นส่วนตัวของตนเองได้อย่างเต็มที่อีกต่อไป

3) “ความปลอดภัย” และ “สิทธิ” ของเด็ก

การปฏิสัมพันธ์โดยไม่มี การพบปะพูดคุยกันซึ่งหน้าและไม่ได้ยินเสียงฝ่ายตรงข้ามซึ่งไม่สามารถยืนยันยืนยันความเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้ที่กำลังสื่อสารอยู่ได้ ทำให้ครูจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งในการตอบสนองหรือปฏิบัติตามคำร้องขอของผู้ปกครองที่ส่งมา โดยเฉพาะการรับ-ส่งเด็ก เช่น กรณีที่ผู้ปกครองส่งข้อความผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์เพื่อขอรับเด็กก่อนเวลาหรือระบุว่า จะให้ใครเป็นผู้มารับเด็กแทน อันเป็นความเสี่ยงอย่างยิ่งสำหรับความปลอดภัยของเด็กซึ่งทุกอย่างต้องอยู่ในความรับผิดชอบของครูทั้งสิ้น

นอกจากนั้นผู้ปกครองยังสามารถเฝ้าติดตามความเป็นไปของบุตรหลานได้ ผ่านทางการส่งภาพกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขึ้นบนสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งกรณีที่เป็นปัญหามักเกิดขึ้นจากการที่ผู้ปกครองเข้ามาบันทึกภาพเหตุการณ์ภายในโรงเรียนและบุตรหลานของตน แม้ว่าผู้ปกครองบางส่วนจะพึงพอใจต่อการได้เห็นหรือได้เผยแพร่ภาพบุตรหลานของตนเองทางสื่อสังคมออนไลน์ให้กับกลุ่มเพื่อน แต่บางครั้งไม่ได้มีเฉพาะภาพของบุตรหลานของผู้เผยแพร่เท่านั้นที่ถูกนำไปเผยแพร่ โดยมีการบันทึกภาพบุตรหลานของผู้อื่นอยู่ในภาพด้วย อาจจะเป็นโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม แต่เมื่อมีการนำไปเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์โดยที่ผู้ปกครองของเด็กคนอื่น ๆ ที่อยู่ในภาพไม่ได้ยินยอม จึงกลายเป็นประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นซึ่งโรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ เนื่องจากเป็นภาพที่บันทึกภายในบริเวณโรงเรียน จึงเป็นความลำบากใจอย่างยิ่งของทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการกับสถานการณ์ดังกล่าว เนื่องจากการบันทึกภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถตรวจสอบได้ยาก อีกทั้งหากเกิดกรณีการเข้าใจผิดของผู้ปกครอง อาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของโรงเรียนได้เช่นกันและเป็นประเด็นที่น่าไปสู่ความไม่พอใจและความขัดแย้งต่าง ๆ ตามมา ดังกรณีที่เกิดขึ้นมาแล้วในโรงเรียนบางแห่งทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดเชียงใหม่

4) ปิดกั้น “ประสบการณ์” และ “การเรียนรู้” ของเด็ก

เนื่องจากในโรงเรียนบางแห่งอนุญาตให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามาในบริเวณโรงเรียนเพื่อรับ-ส่ง และสังเกตการณ์บุตรหลานภายในบริเวณโรงเรียนได้โดยเฉพาะในช่วงแรกของการเปิดภาคเรียนซึ่งเป็นช่วงที่เด็กปฐมวัยเริ่มเข้าเรียนเป็นครั้งแรกหรือเป็นช่วงที่ต้องปรับตัวกับการขึ้นชั้นเรียนใหม่ ทำให้ผู้ปกครองบางส่วนมีความกังวลว่าบุตรหลานของตนจะเป็นอย่างไร บางโรงเรียนจึงมีนโยบายให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามาสังเกตการณ์ได้ซึ่งบางแห่งอนุญาตให้สามารถเข้ามาสังเกตการณ์ภายในห้องเรียนเพื่อให้บุตรหลานรู้สึกอุ่นใจที่ยังคงมีผู้ปกครองอยู่ใกล้เคียง

อย่างไรก็ตามหากประเมินถึงผลกระทบที่ตามมาอันเกิดจากการเฝ้ามองซึ่งมีส่วนทำให้ครูไม่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างที่กำหนดไว้ได้

เนื่องจากผู้ปกครองบางส่วนอาจไม่ได้เฝ้าสังเกตการณ์อย่างเดียว แต่มีการบันทึกภาพ ส่งสัญญาณ สื่อสารกับเด็กในห้องเรียนทำให้ทั้งครูและเด็กขาดสมาธิในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูเองก็ รู้สึกว่าถูกจับตามองด้วยสายตาประเมินจากผู้ปกครอง ทำให้การแสดงออกของตนเองไม่เป็นธรรมชาติ ในขณะที่เด็กเอง โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ อาจร้องไห้หาผู้ปกครอง อยากกลับบ้านไปอยู่กับผู้ปกครองแทนที่จะอยู่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียน ทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับบรรยากาศของการเรียน ได้ช้ากว่าเพื่อน อีกทั้งส่งผลต่อบรรยากาศการควบคุมห้องเรียนในภาพรวมเพราะเด็กบางคนที่มีมองไม่เห็นผู้ปกครองของตนก็อาจจะรู้สึกคิดถึงและร้องไห้ตามเพื่อนไปด้วย เนื่องจากส่วนใหญ่ยังเป็นเด็กเล็ก

นอกจากการเฝ้ามองของผู้ปกครองในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนจะส่งผลต่อการควบคุมและจัดการห้องเรียนของครูและการปรับตัวของเด็กแล้ว ในอีกแง่มุมหนึ่งอาจทำให้เด็กไม่ได้มีโอกาสเรียนรู้ในการควบคุมพฤติกรรมไม่เหมาะสมเนื่องจากการควบคุมพฤติกรรมของเด็กจำเป็นต้องกระทำทั้งในทางบวกคือส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีโดยการยกย่องชมเชยและให้กำลังใจ ในขณะที่เดียวกันเมื่อเด็กกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อาจจำเป็นต้องเลือกวิธีการลงโทษที่เหมาะสมกับวัยโดยไม่ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงหากเด็กยังอยู่ภายใต้สายตาของผู้ปกครอง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านเครื่องบันทึกภาพก็ตามจะมีแนวโน้มทำให้คุณจำเป็นต้องระมัดระวังไม่ใช้วิธีการลงโทษเด็กเพราะยอมทำให้ผู้ปกครองไม่พอใจ ถือเป็น การปล่อยผ่านพฤติกรรมเหล่านั้นไปโดยไม่ได้จัดการในทันที ทำให้เด็กไม่ได้มีโอกาสเรียนรู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ นอกจากนั้นการที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของเด็กเป็นหลัก เมื่อเด็กไม่พอใจครูจากการที่ถูกครูลงโทษในพฤติกรรมไม่เหมาะสมโดยผู้ปกครองเองอาจไม่ได้ถามไถ่เหตุผลจนนำไปสู่การตำหนิครูโดยบางรายไม่ได้พูดคุยสอบถามเหตุการณ์จากครูโดยตรง แต่เป็นการตำหนิผ่านทางผู้บังคับบัญชาของครูแทน เหตุการณ์เหล่านี้ดูเหมือนว่าคุณจะได้รับผลกระทบโดยตรง แต่ในขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่าตัวเด็กเองก็ขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้และได้รับการปลุกฝังในสิ่งที่ถูกต้องอีกด้วย

5) เมื่อปฏิสัมพันธ์ “ซึ่งหน้า” ถูกแทนที่ด้วย “ตัวอักษร”

เมื่อผู้ปกครองส่วนใหญ่จำเป็นต้องนำบุตรหลานมาส่งที่โรงเรียนในช่วงเช้าและรีบเร่งไปทำงานและถึงแม้ในช่วงเย็นผู้ปกครองบางรายซึ่งอาจเลิกงานค่อนข้างเย็น เมื่อมารับบุตรหลานแล้วจึงจำเป็นต้องรีบพากลับบ้าน จึงไม่ค่อยมีเวลาที่จะได้พูดคุยกับครูเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของบุตรหลาน หากมีเหตุจำเป็นต้องสอบถามหรือให้ข้อมูลกับครู เช่น บุตรหลานไม่สบาย จำเป็นต้องให้ยา การสอบถามเกี่ยวกับการบ้าน และการแต่งกาย ผู้ปกครองจึงนิยมใช้วิธีส่งข้อความผ่านทาง

แอปพลิเคชันไลน์ เนื่องจากครูไม่สามารถหรือไม่สะดวกที่จะรับโทรศัพท์ในระหว่างช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวันได้

อย่างไรก็ตามถึงแม้การติดต่อสื่อสารในลักษณะดังกล่าวจะมีความสะดวกมากขึ้น แต่ทำให้การปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งหน้าระหว่างครูกับผู้ปกครองมีแนวโน้มที่จะลดน้อยลง สิ่ง que การสื่อสารผ่านสื่อกลางไม่สามารถกระทำได้คือการสื่อสารลึกซึ้งผ่านทางสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ ความรู้สึก ตลอดจนการได้มีโอกาสพูดคุยกันอย่างละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันต่อการดูแลเด็กระหว่างครูและผู้ปกครองซึ่งการส่งเฉพาะข้อความไม่ อาจทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ได้ ทั้งนี้การสื่อสารในรูปแบบดังกล่าว อาจทำให้ดูเหมือนว่าผู้ปกครองกับ ครูจะติดต่อกันง่ายขึ้นทำให้ใกล้ชิดกันมากขึ้นแต่แท้จริงแล้วกลับเป็นการสร้างระยะห่างระหว่างครูกับ ผู้ปกครองให้ไกลกันมากขึ้น

นอกจากนั้นการสื่อสารผ่านข้อความเพียงอย่างเดียว อาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้ เนื่องจากเป็นการตีความผ่านทางตัวอักษรเป็นหลัก ไม่มีอารมณ์ ความรู้สึก และไม่สามารถสังเกต สีหน้าท่าทางในขณะที่สื่อสารทำให้ต่างคนต่างสามารถตีความได้แตกต่างกัน โดยเฉพาะในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารในระหว่างกลุ่มนอกเหนือจากการสื่อสารเป็นส่วนตัวระหว่างครูกับ ผู้ปกครองเท่านั้น จึงมีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการเข้าใจผิดกันได้

6) “ความขัดแย้ง” ที่เกิดการควบคุม

การสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองและระหว่างผู้ปกครองด้วยกันผ่านทาง การส่งข้อความผ่านแอปพลิเคชันไลน์ หรือการสื่อสารผ่านการโพสต์ข้อความและรูปภาพลงบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก สามารถทำให้เกิดการเข้าใจผิดและนำไปสู่ความขัดแย้งทั้งระหว่างบุคคล และระหว่างกลุ่ม อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจน ความเข้าใจ และการตีความต่อเหตุการณ์ที่ แตกต่างกัน ตลอดจนการแสดงความรู้สึกโดยเปิดเผยซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้คนที่เกี่ยวข้องในการ สนทนามีปฏิกิริยาตอบโต้จนบางครั้งลุกลามไปเป็นความขัดแย้งที่เป็นการควบคุม โดยส่วนหนึ่ง เป็นกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารด้วยอารมณ์มากกว่าเหตุผลในระหว่างผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อครูจำเป็นต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มสนทนาระหว่างผู้ปกครอง เนื่องจากเมื่อเริ่มต้นปีการศึกษาผู้ปกครองมักนิยมสร้างกลุ่มสนทนาทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อให้ สะดวกในการสื่อสารเรื่องราวเกี่ยวกับบุตรหลานของตนที่อยู่ห้องเดียวกันซึ่งครูบางคนก็อาจรู้สึก ลำบากใจที่จะปฏิเสธการเข้าร่วม เนื่องจากผู้ปกครองยืนยันว่าต้องการให้ครูร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการ ให้ข้อมูลที่ชัดเจน ถึงแม้จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์คร่าว ๆ ไว้ แต่เมื่อมีการสื่อสารด้วยอารมณ์ ทำให้ค่อย ๆ เกินขอบเขตจนครูเองก็ไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ได้ ทำให้หลายครั้งครูต้องเข้าไป

มีบทบาทในการเป็นสื่อกลางในการจัดการความขัดแย้งซึ่งบางกรณีอาจไม่สามารถจัดการได้และ
ครูเองต้องกลายเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องร่วมรับผิดชอบหากเหตุการณ์บานปลายจนเกิดปัญหาตามมา

นอกจากนั้นการนำเสนอข้อมูลหรือประเด็นที่นำมาพูดคุยกันซึ่งเกิดขึ้นในโรงเรียน
เมื่อเริ่มมีการตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็น ในขณะที่ทั้งผู้นำเสนอและผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น
ไม่ได้รับทราบข้อมูลที่แท้จริง อาจส่งผลให้เกิดการแพร่กระจายความเข้าใจผิดต่าง ๆ โดยเฉพาะที่
ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของครูและโรงเรียน โดยที่ไม่ทันได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริง
ซึ่งส่วนใหญ่เรื่องที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผู้ปกครองมากที่สุดคือการที่เด็กมีแผลกลับบ้าน
โดยผู้ปกครองไม่ทราบที่มาและสาเหตุอย่างชัดเจนจึงพยายามสอบถามหาที่มาจากครูและ
พยายามเรียกร้องให้ครูรับผิดชอบเนื่องจากเห็นว่าครูไม่ได้ดูแลเด็กอย่างดีทำให้เด็กเกิดบาดแผล อีกทั้ง
ในบางรายมีการเผยแพร่ข้อมูลหรือภาพบาดแผลของลูกให้ผู้ปกครองทั้งกลุ่มรับรู้เพื่อให้เห็นว่าครู
มีความบกพร่อง ทั้งนี้หากเป็นกรณีที่เกิดจากเด็กเล่นกันจนเกิดบาดแผลหรือเด็กแฉ่งกับผู้ปกครอง
ว่าถูกเพื่อนรังแกจะทำให้ผู้ปกครองเกิดความไม่พอใจและพยายามให้ผู้ปกครองฝ่ายตรงข้ามได้
รับทราบและรับผิดชอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งหากตกลงกันไม่ได้ก็มักจะทำให้เกิดความขัดแย้งที่ลุกลาม
บานปลายทำให้ครูค่อนข้างลำบากใจเพราะหากครูแสดงท่าทีปกป้องหรือแสดงเหตุผลเข้าข้างฝ่าย
ใดฝ่ายหนึ่งก็อาจทำให้อีกฝ่ายรู้สึกว่าคุณลำเอียง อีกทั้งการเรียกร้องความรับผิดชอบจากฝ่ายตรง
ข้ามในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ขอให้อีกฝ่ายขอโทษเท่านั้นแต่ผู้ปกครองบางรายถือว่าตนเองมีสิทธิที่จะ
เรียกร้องความรับผิดชอบมากกว่านั้น เช่น ขอให้เด็กที่รังแกหรือทำร้ายลูกตนเองต้องออกจาก
โรงเรียนเพื่อไม่ให้เกิดเหตุขึ้นกับเด็กรายอื่น ๆ นำมาซึ่งความลำบากใจของครูและผู้บริหารที่ต้องมี
ส่วนรับผิดชอบและเข้ามาไกล่เกลี่ยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

สิ่งที่ควบคุมได้ยากกว่าการสื่อสารกันผ่านแอปพลิเคชันไลน์คือการสื่อสารผ่านเฟ
ซบุ๊ก เนื่องจากมีความสามารถในการเผยแพร่สู่สาธารณะในวงกว้างมากกว่า อีกทั้งยังเปิดโอกาส
ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่นำเสนอได้อย่างเปิดเผยและกว้างขวาง ดังนั้น
หากข้อความหรือภาพที่สื่อสารออกไปยังไม่ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง สาธารณะก็อาจรับรู้
เหตุการณ์เหล่านั้นแตกต่างกันไปตามแต่จะตีความ หลายครั้งที่ผู้ใช้งานใช้สื่อดังกล่าวเป็นช่องทาง
ในการแสดงความรู้สึกหรือต้องการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อเรียกร้องความรับผิดชอบจากผู้มีส่วน
เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น ในกรณีศึกษาที่ผู้ปกครองมีโอกาสได้ไปเห็นภาพบรรยากาศในโรงเรียนและ
รู้สึกไม่ค่อยพึงพอใจ แทนที่จะนำเรื่องดังกล่าวไปพูดคุยสอบถามกับครูผู้รับผิดชอบหรือทาง
โรงเรียนโดยตรงแต่กลับเลือกใช้วิธีโพสต์ภาพและข้อความผ่านสื่อออนไลน์เพื่อให้สาธารณะได้รับรู้

และร่วมแสดงความคิดเห็น โดยที่ทางครูและโรงเรียนไม่มีโอกาสได้ชี้แจงข้อเท็จจริงก่อน นำไปสู่ความรู้สึกหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดูแลเด็กของโรงเรียนในระยะยาว

7) การสร้าง “ความหวาดระแวง” “ความไม่เข้าใจ” และ “ความไม่ไว้วางใจ”

จากการที่ผู้ปกครองมาเฝ้าติดตามบุตรหลานของตนในโรงเรียนอย่างใกล้ชิดและบางส่วนนำไปเผยแพร่ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยที่บางครั้งยังไม่มี ความชัดเจนหรือสามารถระบุข้อเท็จจริงต่อสิ่งที่เกิดขึ้นได้ จึงนำมาซึ่งความไม่เข้าใจในกลุ่มผู้ปกครองหรือบางส่วนเข้าใจผิดจนทำให้ผู้ปกครองส่วนหนึ่งเกิดความรู้สึกหวาดระแวงและเริ่มไม่ไว้วางใจในการดูแลเด็กของครูและโรงเรียน

นอกจากนี้การที่ผู้ปกครองในยุคนี้สามารถเข้าถึงข้อมูลการเลี้ยงดูเด็กได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นจากผู้เชี่ยวชาญและจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลในกลุ่มเพื่อน อีกทั้งข้อมูลที่เผยแพร่ตามสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ผู้ปกครองรับรู้ข้อมูลและคาดหวังว่าบุตรหลานของตนจะได้รับการดูแลเป็นอย่างดีและถูกต้องตามหลักการที่ควรจะเป็นจากข้อมูลที่ตนรับรู้มา ดังนั้นจึงเกิดกรณีที่ผู้ปกครองพยายามตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่องว่าเป็นไปตามสิ่งที่ควรจะเป็นหรือไม่ หากเกิดความแตกต่างจากสิ่งที่ตนรับทราบข้อมูลมากก็จะมี การตั้งคำถามและต้องการคำชี้แจงจากครู ทำให้ครูรู้สึกว่าผู้ปกครองไม่ได้รู้สึกไว้วางใจที่จะให้ครูรับผิดชอบดูแลเด็กตามแนวทางของครูซึ่งอาจมีวิธีการหรือแนวทางที่แตกต่างไปจากที่ผู้ปกครองรับรู้มา อีกทั้งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีความเชื่อถือหรือเชื่อมั่นในตัวครูน้อยลงทำให้ต้องคอยติดตามตรวจสอบการดูแลเด็กของครูอยู่ตลอดเวลาซึ่งแตกต่างจากบรรยากาศความไว้น้ำใจของผู้ปกครองในยุคก่อนที่ดูเหมือนจะมอบสิทธิขาดในการดูแลเด็กให้กับครูทั้งด้วยความรู้สึกเชื่อมั่นและเคารพในการตัดสินใจเลือกวิธีการดูแลเด็กของครู

ตัวอย่างที่เห็นอย่างชัดเจนคือวิธีการลงโทษเด็กของครู ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักไม่ยอมให้ลูกของตนต้องถูกลงโทษ ในขณะที่การลงโทษเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกฝนให้เด็กเล็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคม โดยครูอาจมีวิธีการในการลงโทษเด็กในรูปแบบที่คิดว่าสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์หรือกับเด็กแต่ละราย แต่ผู้ปกครองมักเห็นว่าเป็นการลงโทษที่ไม่เหมาะสมจนเกิดเป็นกรณีความไม่พอใจของผู้ปกครองที่มีต่อครู โดยเฉพาะเมื่อสามารถบันทึกภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านทางกล้องวงจรปิดที่โรงเรียนติดตั้งไว้ในห้องเรียน จึงทำให้ผู้ปกครองสามารถขอเหตุการณณ์ในขณะที่บุตรหลานของตนถูกลงโทษจากครูได้ การตรวจสอบจากภาพที่บันทึกไว้อาจไม่สามารถสื่อสารให้ผู้ปกครองเข้าใจเหตุการณ์ที่

เกิดขึ้นได้ ในขณะที่ผู้ปกครองค่อนข้างให้ความสำคัญกับภาพเหตุการณ์ขณะที่ลูกของตนถูกทำโทษเป็นหลัก

อภิปรายผลการศึกษา

กรณีศึกษาในครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าครูและผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นสื่อกลางสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยถูกจับตามองทั้งจากผู้บริหารโรงเรียนในฐานะนายจ้างที่ต้องการให้ครูสร้างเด็กที่มีคุณภาพตามที่สังคมคาดหวังและจากผู้ปกครองในฐานะผู้ใช้บริการที่คาดหวังการตอบสนองของการบริการที่คุ้มค่าจึงปรากฏให้เห็นในผลการศึกษาอย่างชัดเจนถึงวิธีการต่าง ๆ ที่ทั้งโรงเรียนและผู้ปกครองควบคุมให้ครูปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตนต้องการผ่านการสอดส่องรูปแบบต่าง ๆ โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือซึ่งเป็นเงื่อนงำจากภายนอกที่ค่อย ๆ เข้าไปควบคุมครูและผู้ดูแลเด็กอย่างเข้มงวดและสม่ำเสมอ จนในที่สุดนำไปสู่การควบคุมที่เกิดขึ้นจากภายในตัวของครูเองให้ปฏิบัติตามสิ่งเหล่านั้นโดยไม่รู้สึกรู้สึเหมือนถูกควบคุมให้ต้องทำตามอีกต่อไป ไม่ใช่เฉพาะในมิติของการทำงานเท่านั้น แต่แทรกซึมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตโดยทั่วไปอันเป็นผลมาจากการหลอมรวมในเชิงพื้นที่และเวลาในการทำงานซึ่งไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะที่ทำงานและเวลายานอีกต่อไป ทั้งนี้โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการควบคุมการปฏิบัติงานของครูและผู้ดูแลเด็กในปัจจุบันดังนี้

1. บทบาทของเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ในงานการดูแลเด็ก

ปัจจุบันการควบคุมโดยผ่านสื่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทและสร้างผลกระทบในวงกว้างมากขึ้น ไม่ใช่เพียงเฉพาะตัวครูเท่านั้น แต่ทั้งตัวเด็กเล็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ตลอดจนสภาพลักษณะของสถาบันต่างได้รับผลกระทบตามไปด้วย เนื่องจากสื่อสังคมเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานของครู ข้อมูลความเป็นไปในองค์กรดูแลเด็ก อีกทั้งผู้ปกครองในยุคนี้สามารถเข้าถึงข้อมูลการดูแลเด็กได้หลากหลายช่องทาง ในแง่หนึ่งนับเป็นการเข้าถึงความรู้ความเข้าใจในการดูแลเด็กซึ่งไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะในแวดวงวิชาการเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็กลายเป็นการตรวจสอบการทำงานของครูโดยการเปรียบเทียบการดูแลเด็กของครูกับข้อมูลที่ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงได้ซึ่งเป็นไปได้ที่จะนำมาซึ่งความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ หวาดระแวง หากพบว่าวิธีการปฏิบัติของครูกับข้อมูลที่ได้รับมามีความแตกต่างกันและมีโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างสถานศึกษาและครู ในฐานะผู้ให้บริการกับผู้ปกครองซึ่งเห็นว่าตนเองคือผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะเมื่อข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นถูก

แพร่กระจายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว ขอบเขตกว้างขวาง และอยู่เหนือการควบคุม

เทคโนโลยีการสื่อสารจึงกลายเป็นรูปแบบหนึ่งของการควบคุมที่ผู้มีอำนาจใช้ในการตรวจตราและสอดส่องครุผ่านช่องทางการสื่อสารบนโลกออนไลน์ซึ่งเป็นการควบคุมหรือสอดส่องผ่านทางระบบเครือข่าย (network surveillance) ซึ่งอาจจะแตกต่างจากการควบคุมด้วยเครื่องมือแบบเดิมที่อาศัยระเบียบวินัยเป็นหลักอยู่บ้าง (Green 1999, 26) เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นการทำให้พื้นที่ที่เคยเป็นส่วนตัวกลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สาธารณะ ทำให้บุคคลรู้สึกเหมือนถูกเฝ้าดูอยู่ตลอดเวลาเพราะในความเป็นจริงแล้วความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากมากด้วยลักษณะเฉพาะของพื้นที่ดังกล่าว อีกทั้งไม่สามารถเข้าถึงหรือค้นหาที่มาของภัยร้ายต่าง ๆ ที่จะสืบคลานเข้ามาหาได้ง่ายนัก (Allen 2000, 1199-1200) ครูและโรงเรียนจึงมักตกเป็นเป้าหมายของสื่อ หากมีข้อมูลปรากฏให้เห็นว่ามีข้อเรียกร้องหรือข้อผิดพลาดเกิดขึ้น (Powell and Gooch 2012, 113) ซึ่งอาจลุกลามใหญ่โตเกินความเป็นจริงได้ด้วยการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารโดยขาดการไตร่ตรอง

นอกจากการตรวจตราและสอดส่องแล้ว เทคโนโลยียังนำไปสู่การสั่งการและติดตามงานได้อย่างรวดเร็วโดยปราศจากข้อจำกัดในเชิงพื้นที่และเวลา เช่น การสั่งงานผ่านแอปพลิเคชันไลน์และติดตามงานในเวลาว่างของผู้บริหารหรือแม้แต่การส่งข้อความผ่านแอปพลิเคชันไลน์แล้วไม่อ่านหรืออ่านแล้วไม่ตอบ นั่นอาจมีผลต่อการประเมินประสิทธิภาพการทำงานของครูแม้จะไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของพื้นที่และเวลาที่กำหนดไว้ก็ตาม จะเห็นได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทในการสอดส่องครุในมิติทางสังคมทั้งในระดับผู้ใช้บริการหรือผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ที่อยู่ใกล้ขีดการปฏิบัติงานของครูและในระดับการสอดส่องจากสังคมภายนอกที่อยู่ห่างไกลและไม่ได้สัมผัสกับการปฏิบัติงานของครูในการดูแลเด็กโดยตรง แต่การสอดส่องทั้งสองระดับกลับมีระยะห่างทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยการสอดส่องจากผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์เป็นการสอดส่องในระยะใกล้และน่าจะมีอำนาจมากกว่า ในขณะที่การสอดส่องจากสังคมภายนอกซึ่งเหมือนอยู่ห่างออกไป แต่ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้มีอำนาจในการควบคุมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเสียงสะท้อนจากสังคมภายนอกค่อนข้างมีอิทธิพลต่อทั้งต่อครูและผู้บริหาร และนำไปสู่ภาพลักษณ์ของสถาบันซึ่งผู้บริหารโรงเรียนค่อนข้างให้ความสำคัญกับเสียงสะท้อนดังกล่าวอย่างมาก อีกทั้งมีผลต่อความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของโรงเรียนและเชื่อมโยงกับการที่ผู้ปกครองจะตัดสินใจนำบุตรหลานเข้ามาฝากฝังให้โรงเรียนช่วยดูแลต่อไปหรือไม่ ถึงแม้ข้อมูลบนสื่อออนไลน์จะถูกตั้ง

คำถามในประเด็นของความน่าเชื่อถือก็ตาม แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าสิ่งเหล่านี้มีผลต่อความรู้สึกหรือก่อให้เกิดความลังเลหรือไม่ไว้วางใจในมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนได้เช่นกัน

2. การถูกควบคุมที่กลายเป็น “ความเคยชิน”

นอกจากการติดตามสอดส่องผ่านโลกออนไลน์แล้ว ในปัจจุบันครูและผู้ดูแลเด็กยังถูกเฝ้ามองผ่านกล้องวงจรปิดที่ติดตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ โถงทางเดิน สนามเด็กเล่น และประตูทางเข้า-ออก ทำให้ครูรู้สึกถูกเฝ้ามองอยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดความไม่เป็นส่วนตัวและต้องระมัดระวังตัวเองมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่การปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นล้วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน อย่างไรก็ตามในท้ายที่สุดแล้วสิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นความเคยชินต่อการถูกเฝ้าดูดังกล่าวไปโดยปริยาย เป็นที่น่าสังเกตว่าในกรณีของครูที่ยังไม่เคยถูกควบคุมด้วยกล้องวงจรปิดในห้องทำงานจะค่อนข้างมีความคิดเห็นเชิงลบกับการมีกล้องคอยสอดส่องอย่างเห็นได้ชัด แต่กับครูที่เคยผ่านประสบการณ์ถูกติดตามจับตาดูด้วยกล้องวงจรปิดในห้องเรียนมาแล้ว กลับพบว่าไม่ปฏิบัติเชิงลบในช่วงแรกเท่านั้น แต่พอเริ่ม “เคยชิน” ความรู้สึกนั้นก็เปลี่ยนไปซึ่งแสดงให้เห็นศักยภาพและอำนาจของการควบคุมโดยผ่านเทคโนโลยีอย่างชัดเจนเพราะในที่สุดผู้ถูกควบคุมซึ่งเคยต่อต้านในตอนแรก จะค่อย ๆ ถูกกลืนกลายเป็นตัวตนจนกระทั่งยอมรับการอยู่ภายใต้การควบคุมได้ในที่สุดซึ่งสอดคล้องกับที่ Foucault พูดถึงการที่ร่างกายถูกควบคุมด้วยระเบียบวินัย จนกระทั่งร่างกายเกิดความเคยชินกลายเป็นร่างกายที่ถูกทำให้เชื่อง (docile bodies) ไปเองซึ่งอำนาจในการควบคุมแท้จริงแล้วไม่ได้ลดลงเลย แต่ร่างกายและตัวตนของบุคคลกลับค่อย ๆ ยอมรับการระบอบการควบคุมเหล่านั้นได้ในที่สุดซึ่งเป็นอำนาจที่รุนแรงขึ้นเพราะสามารถควบคุมไม่เพียงร่างกาย (body) แต่ควบคุมไปถึงจิตใจ (mind) ของผู้ถูกควบคุมด้วย จนถูกทำให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและต้องจำนนในเหตุผลของการใช้อำนาจดังกล่าว ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำวิธีการควบคุมในลักษณะนี้มาใช้ ไม่เว้นแม้แต่ในงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก โดยถูกทำให้เห็นถึงความสมเหตุสมผลของการใช้อำนาจในลักษณะนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทั้งนี้การควบคุมดังกล่าวได้ถูกทำให้เห็นว่าเป็นความชอบธรรม โดยการหยิบยกเอาแง่มุมส่วนที่ดีและเป็นประโยชน์มาเป็นเหตุผลหรือเป้าหมายหลักในการใช้งาน แทนที่จะชี้แจงว่าเป็นไปเพื่อการควบคุม สังเกตได้ว่ากล้องวงจรปิดถูกนำเสนอในฐานะเครื่องมือสร้างความปลอดภัยสำหรับเด็กและเป็นเครื่องรับประกันความพึงพอใจของผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันก็เปรียบเสมือนเครื่องมือยืนยันความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู ในขณะที่ประเด็นเรื่องของสิทธิของผู้ที่ถูกบันทึกภาพไม่ว่าจะเป็นครูและผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งตัวเด็ก ความเป็นส่วนตัว และบรรยากาศการทำงานได้ถูกทำให้เป็นเรื่องรอง จะเห็นได้ว่าภาพหรือสิ่งที่บันทึกได้จากกล้องวงจรปิดจะถูก

นำมาใช้ประโยชน์ภายหลังจากที่เกิดกรณีต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียนแล้ว เช่น เด็กเกิดอุบัติเหตุในขณะที่ครูกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ ทำให้ไม่ทันได้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเมื่อผู้ปกครองของเด็กเกิดความไม่พอใจและต้องการเห็นภาพเหตุการณ์ว่าเด็กเกิดอุบัติเหตุได้อย่างไร จึงมาขอรูปภาพจากกล้องวงจรปิด จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เห็นว่ากล้องวงจรปิดในที่นี้ไม่ได้ทำหน้าที่ในการป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น แต่ใช้เป็นเครื่องยืนยันว่าใครควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในเหตุการณ์ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นซึ่งหากภาพที่บันทึกได้แสดงให้เห็นว่าเด็กเจ็บตัวเนื่องจากพฤติกรรมความซุกซนของเด็กเองโดยที่ครูไม่ได้ละเลย แต่กำลังปฏิบัติหน้าที่อื่นอยู่ ก็จะกลายเป็นเครื่องรับประกันความรับผิดชอบของครูได้ แต่ในทางกลับกันหากภาพที่บันทึกไว้แสดงให้เห็นว่าเป็นความบกพร่องของครูอย่างเห็นได้ชัด กล้องวงจรปิดก็จะทำหน้าที่ในการตัดสินและพิพากษาความผิดของครูในที่นี้เช่นกัน ดังนั้นกล้องวงจรปิดจึงถูกนำเสนอในฐานะเครื่องมือสร้างความปลอดภัยเป็นหลักเพื่อไม่ให้เกิดการตั้งคำถาม โดยทำหน้าที่อื่นอยู่เบื้องหลังซึ่งในขณะเดียวกันตัวเด็กเองได้ถูกทำให้เป็นวัตถุ (object) ของการถูกสอดส่องเช่นเดียวกับครูและผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นการใช้กล้องวงจรปิดในการติดตามการปฏิบัติงานของครูในห้องเรียนได้ถูกทำให้เป็นความชอบธรรมไม่ต่างจากการติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ในสังคม ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือเรียกหาผู้รับผิดชอบ แต่ไม่ได้ช่วยลดอุบัติเหตุหรือควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมได้ ในขณะที่รัฐหรือผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถใช้สิทธิเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของประชาชนได้ด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัยของส่วนรวมเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันก็นำไปสู่ประเด็นด้านจริยธรรมและการละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ (O'Brien 2008, 29-30; Ball 2010, 87) ซึ่งเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องหันกลับมาพิจารณาในงานการดูแลเด็กด้วยเช่นกัน

3. การควบคุมที่อยู่เหนือ “พื้นที่” และ “สังกัด”

หากพิจารณาในหลักการดำเนินงานการดูแลเด็กไม่ว่าจะในองค์กรลักษณะใดก็ตาม จะเห็นได้ว่าถึงแม้รายละเอียดอาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น ภาครัฐบาลอาจต้องรับผิดชอบต่อเด็กจำนวนมากกว่า ในขณะที่เอกชนจะเน้นผลสัมฤทธิ์ในด้านพัฒนาการ ความเก่งในด้านวิชาการ และการใช้ภาษาต่างประเทศของเด็กเป็นหลัก แต่โดยภาพรวมแล้วไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนักโดยเฉพาะลักษณะและวิธีการในการควบคุมและสอดส่องการทำงานของครูเพราะในขณะที่องค์กรเอกชนได้รับการคาดหวังจากผู้ให้บริการในฐานะเป็น “ผู้จ่าย” ที่ต้องการผลตอบแทนที่คุ้มค่ากลับมา องค์กรภาครัฐก็ต้องทำงานท่ามกลางความคาดหวังเนื่องจากเป็นเงิน “ภาษีประชาชน” เช่นกัน แต่อาจจะมีความเข้มข้นสูงขึ้นไปบริบทของการทำงานในองค์กรเอกชนเนื่องจากดำเนินการในลักษณะ “ธุรกิจการดูแลเด็ก” ที่มีการอยู่รอดขององค์กรเป็นเดิมพัน

อีกทั้งโรงเรียนในสังกัดภาครัฐนั้นมีอยู่หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับต้นสังกัดจะเห็นได้จากความแตกต่างของรูปแบบโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีทั้งโรงเรียนอนุบาลของรัฐในเขตเมือง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาลในสังกัดเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนโรงเรียนในลักษณะโรงเรียนขยายโอกาสหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาซึ่งมีผู้เรียนปะปนกันทั้งเด็กปฐมวัยและผู้ใหญ่ ถึงแม้ว่าบทบาทของครูในโรงเรียนแต่ละรูปแบบอาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง เนื่องจากความแตกต่างของบริบทพื้นที่และชุมชนทำให้ครูจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เช่น รูปแบบและเนื้อหาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่จำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม เช่น การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชนกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก แต่สิ่งที่เหมือนกันคือการถูกควบคุมมาตรฐานด้วยระบบเดียวกันจากส่วนกลางที่ถูกกำหนดด้วยระบบประกันคุณภาพการศึกษานั้นเอง

นอกจากนั้นไม่ว่าจะเป็นครูในเขตเมือง เขตชนบท หรือครูในเขตพื้นที่ห่างไกลที่เรียกกันว่า “ครูดอย” ก็ตาม ทุกคนต่างไม่สามารถปฏิเสธการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ ถึงแม้บนดอยหรือในพื้นที่สูงจะมีอุปสรรคเนื่องจากไม่มีสัญญาณที่สามารถเชื่อมต่อหรือใช้สื่อผ่านทางระบบเครือข่ายได้โดยตรง มีเพียงเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของครูที่นำติดตัวไปเพื่อใช้เป็นสื่อการสอนสำหรับเด็กจึงกลายเป็นภาวะหรือความคาดหวังที่มีต่อครูดอยที่จะเป็นผู้แสวงหาสื่อเหล่านั้นเพื่อให้เด็กบนพื้นที่สูงได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านสื่อสมัยใหม่หรือเรียนรู้โลกภายนอกผ่านทางสื่อเหล่านี้ จากปรากฏการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าถึงแม้บริบทของพื้นที่จะมีความแตกต่างกัน แต่เงื่อนไขในการควบคุมครูไม่ได้ถูกผูกติดไว้กับพื้นที่อีกต่อไป

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในยุคนี้จำเป็นต้องเผชิญหน้ากับการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่โดยผ่านการสอดส่องด้วยเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในการควบคุมการปฏิบัติงาน สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นการสอดส่องในระดับองค์กร (workplace surveillance) อีกทั้งยังต้องปฏิบัติงานภายใต้การสอดส่องจากสายตาของสังคม (social surveillance) ผ่านทางผู้ใช้บริการซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งต่อการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูและผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนการดำเนินงานของโรงเรียน หากมีกรณีผิดพลาดหรือไม่

เป็นไปตามที่คาดหวัง ทั้งครูและโรงเรียนจะตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีจากสังคมอย่างเห็นได้ชัด

อย่างไรก็ตามการทำงานภายใต้บรรยากาศของการถูกควบคุมด้วยเทคโนโลยีเหล่านั้น ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานโดยตรงเท่านั้นแต่ส่งผลกระทบต่อทั้งตัวเด็กและปฏิสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการดูแลเด็กโดยรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ผลกระทบโดยตรงต่อครูและผู้ดูแลเด็กที่เห็นได้ชัดคือครูและผู้ดูแลเด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถแยกชีวิตการทำงานของตนออกจากชีวิตส่วนตัวได้ทำให้เกิดความเครียดสะสมโดยไม่รู้ตัวเนื่องจากไม่มีโอกาสได้พักผ่อนหรือแม้แต่ลาพักได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนต้องทำงานอยู่ภายใต้บรรยากาศของความระแวดระวังอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งเด็กในความดูแลยังพลอยได้รับผลกระทบทั้งในแง่ของความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและการถูกละเมิดสิทธิของเด็กโดยไม่รู้ตัว ตลอดจนทำให้เด็กมีโอกาที่จะถูกปิดกั้นจากการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเพิ่มพูนประสบการณ์และทักษะชีวิตที่ดี นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทั้งระหว่างครูและผู้ปกครองเนื่องจากการปฏิสัมพันธ์แบบต่อหน้าได้ถูกแทนที่ด้วยการปฏิสัมพันธ์ผ่านเฉพาะตัวอักษรหรือข้อความ อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งที่ควบคุมและจัดการได้ยาก ทั้งระหว่างครูกับผู้ปกครองและในกลุ่มผู้ปกครองด้วยกันตลอดจนก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายใต้บรรยากาศที่เต็มไปด้วยความหวาดระแวง ความไม่เข้าใจ และไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ภายใต้บริบทการทำงานของครูและผู้ดูแลเด็กที่เต็มไปด้วยความคาดหวังจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยมีเป้าหมายสำคัญที่คุณภาพของเด็กปฐมวัยและคุณภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นการที่จะทำให้อาจารย์และผู้ดูแลเด็กซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นสื่อกลางเพื่อผลักดันให้ทุกฝ่ายไปถึงเป้าหมายดังกล่าวได้จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพชีวิตการทำงานและความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวของครูและผู้ดูแลเด็กด้วยเพราะหากกลุ่มคนเหล่านี้สามารถทำงานได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลทำให้ครูสามารถที่จะทุ่มเทให้กับการทำงานได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องคอยห่วงกังวลกับมิติการดำเนินชีวิตในส่วนอื่น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของเด็กปฐมวัยในความดูแลในที่สุด ทุกฝ่ายจึงควรมีส่วนร่วมในฐานะผู้เกี่ยวข้องที่จะร่วมกันส่งเสริมบริบทการทำงานที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตที่สมดุลของครูและผู้ดูแลเด็กเหล่านี้ด้วย

ในสังคมแห่งการสื่อสารที่สื่อสังคมออนไลน์เข้ามาามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในทุกมิติไม่ว่าวันแม้แต่วางการการศึกษาซึ่งโรงเรียนบางแห่งจำเป็นต้องอาศัยสื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ผู้ปกครองและผู้สนใจเข้ามาติดตาม

และมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้อย่างกว้างขวาง แต่ในขณะที่เดียวกันกลับเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยาก โดยเฉพาะประเด็นความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนประเด็นของการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวทั้งของเด็กที่ถูกนำภาพไปเผยแพร่และความเป็นส่วนตัวของครูและผู้ดูแลเด็ก ในกรณีที่ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงพื้นที่ส่วนตัวของครูและผู้ดูแลเด็กบนโลกออนไลน์ได้ ดังนั้นหากจำเป็นต้องใช้สื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวเป็นพื้นที่ในการเผยแพร่ข้อมูลของสถานศึกษาจึงควรมีการกำหนดมาตรการในการติดตาม กำกับ ตรวจสอบการใช้งาน อีกทั้งมีการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของเด็ก ผู้ปกครอง ครูและผู้ดูแลเด็ก และข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับโรงเรียน โดยคำนึงถึงสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และความเป็นส่วนตัวของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อีกทั้งควรมีการแยกพื้นที่ส่วนตัวออกจากพื้นที่สาธารณะให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดกรณีการละเมิดสิทธิในด้านต่าง ๆ อย่างที่ได้ปรากฏในกรณีศึกษาครั้งนี้

References

- Allen, Anita LaFrance. 2000. "Gender and Privacy in Cyberspace." *Stanford Law Review* 52(5): 1175-1200.
- Altheide, David L. 2004. "The Control Narrative of the Internet." *Symbolic Interaction* 27(2): 223-245.
- Ball, Kirstie. 2010. "Workplace Surveillance: An Overview." *Labor History* 51(1): 87-106.
- Drugli, May Britt, and Anne Mari Undheim. 2012. "Partnership between Parents and Caregivers of Young Children in Full-time Daycare." *Child Care in Practice* 18(1): 51-65.
- Green, Stephen. 1999. "A Plague on the Panopticon: Surveillance and Power in the Global Information Economy." *Information, Communication & Society* 2(1): 26-44.
- Jones, Peter. 1999. "Building the Empire of the Gaze: The Modern Movement and the Surveillance Society." *Architectural Theory Review* 4(2): 1-14.
- Kessiri Kamol and Chayapim Usaho. 2014. "Kan Wikhro Kan Borihan Rongrian Ekkachon Thi Mi Khwam Pen Loet Nai Prathet Thai Tam Ken Mattrathan Rangwan Khunnaphap Haeng Chat Malcolm Baldrige." [An Analysis of the Educational Administration of Excellent Private Schools in Thailand Based on Malcolm Baldrige

- National Quality Award Criteria]. **An Online Journal of Education** 9(3): 84-97. (in Thai)
- Kriengsak Sueluerm, Sirikul Isaranurug, Pranee Suthisukon, Dusanee Dammee, Jiraporn Chompikul, and Bang-On Thepthien. 2008. Botbat Khong Phudulae Dek Kap Kan Chat Rabop Borikan Phainai Sun Phatthana Dek Lek Khong Ongkon Pokkhong Suanthongthin. [The Role of Child Caregivers in the Management of Day Care Center Services Provided by Local Government Organizations]. **Journal of Public Health and Development** 6(2): 39-48. (in Thai)
- Marwick, Alice E. 2012. "The Public Domain: Social Surveillance in Everyday Life." **Surveillance & Society** 9(4): 378-393.
- Marx, Gary T. 2002. "What's New about the 'New Surveillance'? Classifying for Change and Continuity." **Surveillance & Society** 1(1): 9-29.
- Natchanan Charatcharungkiat, and Alisa Wacharasindhu. 2013. "Khunnaphap Chiwit Khong Phudulae Dek Thi Pen Rok Nai Klum Autistic Spectrum Lae Patchai Thi Kiaokhong." [Quality of Life among Caregivers of Children with Autistic Spectrum Disorders and Associated Factors]. **Journal of the Psychiatric Association of Thailand** 58(3): 233-244. (in Thai)
- National Research Council of Thailand. 2017. "Nayobai Lae Yutthasat Kan Wichai Khong Chat Chabap Thi 8 (Pho So 2555-2559)." [The Eighth National Research Policy and Strategy (2012-2016)]. Accessed September 28, 2017. <http://www2.nrct.go.th/NewsSection/tabid/78/ctl/ArticleView/mid/388/articleId/515/--8--25552559.aspx#.W6x7BNczbMx>. (in Thai)
- O'Brien, Mark. 2008. "Law, Privacy and Information Technology: A Sleepwalk Through the Surveillance Society?" **Information & Communications Technology Law** 17(1): 25-35.
- Page, Damien. 2017. "Conceptualising the Surveillance of Teachers." **British Journal of Sociology of Education** 38(7): 991-1006.

- Powell, Sacha, and Kathy Gooch. 2012. "Whose Hand Rocks the Cradle? Parallel Discourses in the Baby Room." **Early Years: An International Research Journal** 32(2): 113-127.
- Pramote Prasartkul, and Patama Vapattanawong. 2011. "Chut Plian Prachakon Nai Prathet Thai." [Transitional Point of the Thai Population]. In **Prachakon Lae Sangkhom 2554 Chut Plian Prachakon Chut Plian Sangkhom Thai**. [Population and Society 2011 Thailand Population in Transition: A Turning Point for Thai Society], edited by Sureeporn Punpuing and Malee Sunpuwan, 13-22. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research. (in Thai)
- Thailand. Ministry of Education. Office of the Education Council. 2013. **Botbat Khong Phomae Khru Philiang Lae Phudulae Dek Nai Kan Liangdu Lae Phatthana Dek Pathommawai**. [Role of Parents, Teachers and Caregivers in Taking Care of Primary School Children and Child Development]. Bangkok: Office of the Education Council, Ministry of Education. (in Thai)
- Thailand. Ministry of Information and Communication Technology. National Statistical Office. 2014. "Chamnuan Prachakon Ayu 15 Pi Khuen Pai Chamnaek Tam Sathanaphap Raengngan Lae Phet Pho So 2550-2559." [Number of Population Aged over 15 Years Classified by Labor Status and Sex (2007-2016)]. Accessed March 30, 2017. <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries03.html>. (in Thai)
- United Nations Population Fund Country Office in Thailand. 2011. **Phonkrathop Khong Kan Plianplaeng Thang Prachakon Nai Prathet Thai**. [Impact of Population Changes in Thailand]. Bangkok: UNFPA Thailand. (in Thai)
- Wood, David Murakami, and C. William R. Webster. 2009. "Living in Surveillance Societies: The Normalization of Surveillance in Europe and the Threat of Britain's Bad Example." **Journal of Contemporary European Research** 5(2): 259-273.